

İgid döyüşçü, şəhid atası

Qarabağ qazisi Əkbər Rüstəmovun hər səhifəsinə bir ömür sıgacaq 75 illik həyat gündəliyi

◆ Qarabağ söhbətləri

15 may 2021-ci il... Ağdam şəhəri...

Düz 28 ildən sonra bir ağsaçlı ata Şəhidlər xiyabanında uyuyan övladının gö-rüşünə, illərlə həsrətində olduğu ciyərparasından boyunu sevməyə gəlib, "oğ-lum, tələbəm, arxa-dayağım, silahdaşım, məsləhətçim, Sənənim" deyərək göz-lərindən qan-yaş tökə-tökə övladının ruhunu haraylayır. "Gözümün nuru, gəlmişəm, hay ver mənə" deyir, "bilirsənmi, sənədən sonra bu həyatda yaşa-maq necə çətin, necə ağır idi..." söyləyir... Şəhid atası məzarın yanında yere çöküb höknürə-höknürə oğlunun ruhu ilə dər-dərlişir, xoş günlərinin də, acı günlərinin də silinməz izlərlə həkk olunduğu ömür kitabını vərəqləyirdi...

Bizim Əkbər müəllim

O, Qarabağ hadisələrinin başladığı gündən bəri od-alovun içində olmuş, Vətənin azadlığını, bütövlüyünü qorumaq üçün əldə silah üç oğlu - Sərvan, Sənən, Kənanla birlikdə gecə-gündüz düşmənlə vuruşmuş, özünün təbiriylə desək, "hə-mişə əsgər"dir...

O, Vətən uğrunda övladını qurban vermisi şəhid atasıdır...

O, Ağdam elinin böyükdən-kiçiyə hamının tanıyıb dərin hörmət bəslədiyi müəllimdir...

Qarabağ qazisi, bədən tərbiyəsi və idman işçisi Əkbər Rüstəmovdan danışırıq... 1947-ci ildə Ağdam şəhərində dünyaya göz açıb Əkbər Rüstəmov. O, 8-ci sinfə qədər Ağdam şəhər 3 nömrəli məktəbdə oxuyub, daha sonra təhsilini Bakıda 1 nömrəli peşə məktəbində davam etdirib. 1965-ci ildə Bakı Sənaye Pedaqoji Texnikumunu bitirib, 1967-1969-cu illərdə sovet ordusunda xidmət edib. Sonralar gimnastika və gülləşlə məşğul olub, müxtəlif çempionatlarda uğurlu çıxışlar edib. Bir müddət Ağdam şəhər 4 sayılı texniki orta peşə məktəbində idman müəllimi işləyib. Əkbər Rüstəmov 1988-ci ildən milli-azadlıq hərəkatına qoşulub. Daha sonra könüllü özünümüdfə taboruna yazılıb. 845 sayılı hərbi hissənin 4-cü bölüyünün komandiri kimi döyüşlərdə iştirak edib.

O, 1993-cü il mart ayının 1-də Ağdam Şəhər İcra Hakimiyyəti başçısının şəhər üzrə nümayəndəsinin müavini təyin olunub. Ancaq 1993-cü ilin 22 iyulunda Bakıda olduğu vaxt Ağdam cəbhəsində yaranan vəziyyətlə əlaqədar oğlanları Sarvan və Kənanla yenidən orduya qayıdan Əkbər Rüstəmov gəncləri səfərbərliyə çağırıb və döyüş bölgəsinə yollanıb. Bundan sonra müxtəlif hissələrdə xidmət edən komandir 4 oktyabr 1995-ci ildə ordudan tərxis olunub. Daha sonra Bakıda müəllim kimi fəaliyyət göstərib.

Nə ürkədən sevinə, nə də gülə bilir...

Qarabağda vuruşmuş, o torpaqlarda şəhid vermiş, Ağdamdan illərlə uzaq qalmış və nəhayət, parlaq zəfərimiz sayəsində doğma yurduna qovuşmağın xoşbəxtliyini yaşamış qocaman müəllim Əkbər Rüstəmovla "Qarabağ söhbətləri"ndə görüşmüşük. Doğulub böyüdüüyü yurd silinməz izlərlə hafizəsinə həkk olub Əkbər müəllimin. Urayından qara qanlar kimi axıb o diyarın büllür bulaqları, coşğun çayları... Gecələr yuxusuzluqdan dağı arana qatdığı vaxtlarda fəfələrlə xeyallarında səyahət edib özəmətl Şahbulağa, Mantara, Qaraman dağlarına... Bir anlıq ona ele gəlir ki, yenə də hər gün işdən çıxandan sonra qarşılaşdığı dostlarla "Dostluq" kinoteatrının arxasında yığış Zeynalın çayxanasında deyib-gülür, zarafatlaşır... Sonra Həzi Aslanov küçəsindəki evində oturub "ömür gündəliyi"ni açır və yazmağa başlayır... Nədənə bu dəfə heyatda sonuncu dəfə ürkədən sevinib güldüyü o toydan yazmaq istəyir...

...1992-ci ilin mayı, Qarabağda müharibənin ən şiddətli vaxtlarından idi. Komandir Əkbər öyrənir ki, balakənli Rövşən adlı bir əsgərinə döyüşə gəldiyi üçün nişanlığını vermirlər. O zaman komandir bir başqa balakənli oğlanı yolla-

yıb qızı Ağdama qaçırtırdır. Amma Rövşənə bir şey olmasın deyə oğlu Sərvanı da onun yerinə postda qoyur. Sonra Rövşənə də, qızı da ailəsi ilə birgə göndərir ki, gedib Balakəndə mayın 12-də toy etsinlər. Mayın 11-də isə o, Rövşən-gil tərəfindən yazılmış bu məzmunlu bir telefonqram alır: "Əkbər müəllim gəlmə, toy olmayacaq". Beləcə, komandir Ağdamdan Balakəne toya yola düşür. Öz pulu ilə qoyun alıb qurban kəsir. Səhərə qədər gənclərə toy edirlər. Hətta o zaman o toyda iştirak edənlər sonradan deyirlər ki, hələ indiyə qədər burada belə bir toy olmamışdı...

Əkbər müəllim heç zaman ağına gətirməzdi ki, o, oğlu qədər sevdiyi döyüşçüsünün toyunda iştirak etdiyi gün doğma oğlu Sənən səngərdən Ağdama onunla sonuncu dəfə görüşməyə gələr... Lakin atasını tapmaz... Cəmi 3 gündən sonra - mayın 15-də isə... Sənənin şəhidlik xəbərini alar, damarında qanı donar. Elə o gündən sonra bir daha nə ürkədən sevinə, nə də gülə bilir...

Şəhidlik zirvəsindəki qəhrəman oğlu

Əkbər müəllimin ikinci oğlu olub Sənən. O, 11 yanvar 1973-cü ildə Ağdam şəhərində dünyaya göz açıb. Ağdam şəhər 2 sayılı orta məktəbi bitirdikdən sonra bir müddət Ağdam Uşaq Gənclər Səmə Məktəbində sambo üzrə məşqçi-müəllim işləyib. Sənən 1989-cu ildə 16 yaşında kişilər arasında sambo üzrə respublika birinciliyində çempion olub, SSRİ idman ustası normasını yerinə yetirib. Eyni zamanda o qardaşı Sərvanla birlikdə məşhur "Qarabağ bülbülləri" ansamblının aparıcı üzvlərindən olub - özü tar, Sarvan isə qarmon ifaçısı kimi. Sənən da 1988-ci ilin fevralında başlayan milli azadlıq hərəkatına qoşularaq gecələr ermənilərlə qonşu kəndlərimizdə keşik çəkib. 1991-ci ilin may ayında heqiqi hərbi xidmətə çağırılan Sənən Qarabağda ermənilərin fəallaşmasından, kəndlərimizə daim quldurcasına hücumlardan narahət olaraq rus ordusunda xidmətdən imtina edərək 60 nəfər əsgərə Bakıya - Müdfə Nazirliyinə gəlir və Qarabağda xidmət göstərmək niyyətində olduğunu bildirir. 3 gün ərzində mürciətlərinə cavab ala bilmədikdə Sənən 17 nəfərlə birlikdə Ağdamda - Xacinstroyda yerləşən Şirin Mirzəyev batalyonuna gəlir və onun fiziki hazırlığını, qorxmazlığını, cəsəretini nəzərə alaraq kəşfiyyatçı rotasına qəbul edirlər. 1992-ci ilin yanvar ayında erməni silahlı birləşmələrinin güclü hücumu zamanı Sənən xeyli sayda düşmən qüvvəsini məhv edir, ayağından yaralanmasına baxmayaraq özünə ilkin tibbi yardım edir, əməliyyat qurtarına qədər döyüş ərazisindən çıxır. Xocalı faciəsi zamanı da yarısından tam sağalmasını gözləmədən hərbi hissəyə qayıdır və xidmətini davam etdirir.

O, 1992-ci ilin mart ayında Malıbəyli-Quşçular kəndləri istiqamətindən döyüş dostları ilə birlikdə düşmən qüvvələrinin arxasına keçərək Xankəndidə 4 sayılı orta məktəbdə yerləşən hərbi hissədən döyüş üçün mühüm əhəmiyyətli xəritəni götürərək arxaya qayıdır. 1992-ci il aprelin 4-də Şirin Mirzəyev onu III batalyonun (komandir Əkbər Məmmədov) II rotasına komandir təyin edir. Cəsur döyüşçü Daşbaşı istiqamətində, yüksəklikdə yerləşən düşmən postunu susdurmaq əmri alır və ona qatdığı mahərətlə yerinə yətirir, düşmənin iki atəş nöqtəsini susduraraq 7 avtomat, 1 ədəd rabite aparatını qənimət götürür. Sənən Sırxavənd, Qazançı, Kiçan, Canyataq, Gülyataq döyüşlərində də mərdliklə vuruşub. 15 may 1992-ci ildə düşmən Ağdamın Abdal-Güləbi kəndini ələ keçirir. Şirin Mirzəyev düşmən qüvvələrini kənddən çıxarmaq əmri verir, Sənən öz dəstəsi ilə düşməne qarşı hücumu keçir. Şiddətli döyüş zamanı havadan döyüşə dəstək verən, Azərbaycan Hərbi Hava Qüvvələrinə aid SU-25 vertolyotu düşmən tərəfindən vurulur. Bu zaman paraşütlə tullan pilotlar düşmən nəzarətində olan əraziyə enməli olur. Sənən pilotla kömək etmək üçün irəli atılır, qeyri-bərabər dö-

yüşdə düşmən qüvvələrini məhv edərək, əsir götürülmüş polkovnik-leytenant Şuvarıyov xilas edir və öz mövqelərinə gətirir. Məlum olur ki, pilotun sənədləri etmədən qalıb. O, yenə də tərəddüd etmədən geri qayıdır. Düşmənlə üz-üzə gələn igid əsgərimiz bu döyüşdən də qalib kimi ayrılır. Lakin Şuvarıyovun sənədlərini götürüb geri qayıdarkən daha iki pilotun əsir aparıldığını görərək onları xilas etmək üçün döyüşə girir, ancaq düşmən qüvvəsi çox olduğundan onları xilas edə bilmir. Bu, 19 yaşlı Sənənin son döyüşü olur və o, qəhrəmancasına şəhidlik zirvəsinə ucalıb... 1992-ci ildə şəhidliyindən sonra Sənən Rüstəmov Milli Qəhrəman adının verilməsi üçün sənədləri Müdfə Nazirliyinə göndərilib.

müəllim, bizi qaytarma, biz də öz yazğımızın cavabını verəcəyik, Qarabağ bizimdir". Kövrəldim və onda dərk etdim ki, bu millətin qarşısını almaq qeyri-mümkündür, sadəcə onları bir amal uğrunda birləşdirmək lazımdır... O zaman gəlib gördük ki, Əsgərana yaxın yolları "Kamaz"larla kəsiblər, rus və erməni silahlıları da orada dayanıb. Biz gəncləri qırğına verməmək üçün geri qayıtdıq...

Qısa müddət sonra hadisələr böyüdü və geniş miqyas aldı, Moskva-dan prokurorluq tərəfindən yoxlama başladı. Xankəndiyə yürüş zamanı fotoçəkilişlər də aparılmışdır və mən də kadrlara düşmüşdüm. Prokurorluqdan məni sorğuya çağıranda orada mayor Mitçkinlə mübahisə etdim, dedim ki, "bu torpaqlar bizimdir. Azərbaycan elə bir cənnət məkandır ki, burada müxtəlif xalqlar yaşayır və hər bir xalq özünə bir dövlət yaratmaq istəyir, bu ölkənin həli necə olar?! Siz bizə yox, erməniləri sakitləşdirməlisiniz..."

Fərəhini də, ruhunu da o torpaqlarda qoyub gəlmişdi...

Bu illər ərzində yaralı ata yalnız otağında şəhid övladına düzəldiyi guşədə Sənənin şəkli ilə danışırdı, onun uzaqlara dikilmisi baxışlarından öpəndə onunmuş, Ağdamıslığına birtəhər sinə gərərk yaşamağa çalışmışdı... Amma bu, yaşamaq idimi?! Axı 1993-cü ilin 23 iyulunda sonra bütün sevinci yox olmuş, fərəhini də, ruhunu da ömrünü fəda etdiyi o torpaqlarda, Ağdamda qoyub gəlmişdi...

Bütün heyatım Ağdamla bağlı olub. Texnikumu bitirdikdən sonra 1972-ci ildə Ağdamda təyinat aldım, 1 il istehsalat təlimi ustası işlədim, sonra məni Ağdam şəhər 50 sayılı peşə məktəbinin idman rəhbəri təyin etdilər. İşlədiyim dövrlərdə məktəbin idman bazasının dayanmadan inkişaf etdirilməsi yolunda yorulmadan çalışdım. Eyni zamanda Ağdam Uşaq Gənclər İdman Məktəbində sərbəst gülləş üzrə məşqçi müəllim işlədim. İşlədiyim dövrlərdə məktəbi idmançıları xeyli qələbələr və uğurlar əldə etdilər. O vaxtki ittifaq yarışlarında iştirak edirdilər. İttifaq peşə məktəbləri arasında məhz Ağdam şəhər 50 nömrəli peşə məktəbi birinci yere çıxaraq qızıl medal əldə etdi və bir neçə il "ən yaxşı kollektiv" medalına layiq görüldü. 1978-ci ildə Donetskdə İdman Akademiyasında 2 aylıq kursu əla qiymətlərlə bitirib diplom aldım. Respublikada futbolun inkişafını qaldırmaq üçün ilk dəfə rayonlarda klublar arasında "Şəfəq" futbol komandası yaratmaq da mənim qismətim oldu, Bu işdə məktəbin direktoru mərhum Fazıl Nağıyevim böyük xidmətə imtina verdi. O cümlədən topar var idi, onları yığıb aparıb verdilər ermənilərə. Biz bütün bu hadisələrin içində iddik və düşündük ki, belə davam edə bilməz, özümüz silahlanmağa başladığımız. Müharibənin ilk günündən kimin neyi vardısı - tir tüfəngi, təkülə, qoşalülə götürüb düşmənin qarşısına çıxdı. Sonralar avtomat və pulemyotlardan istifadə etməyə başladığımız. Və ilk dövrdə bu silahları da öz pulumuzla sovet ordusunun müxtəlif hərbi hissələrindən ələsi olurduq. Birlikdə döyüşdüyümüz oğulların bir çoxu hərbi təlim görməmişdi, əsgəriyyə belə gəlməmişdi. Əvvəlcə Ağdam Mexanikləşdirmə Texnikumunun hərbi müəllimi mayor İsmayıl Şirinov və Ağdam Marif Şöbəsinin inspektoru mayor Mustafa Əliyevlə birlikdə 50 sayılı orta texniki peşə məktəbinin idman meydançasında onlara hərbi təlim keçməli olduq.

1991-ci ildə ilk dəfə Şirin Mirzəyevi dəvət etdik. O, oktyabrın 4-də 50 nömrəli peşə məktəbində 700-dən çox müllə əhalini hərbiyyə qeydə aldı. Şirin Mirzəyev özü də briqada komandiri oldu. Də-mək olar ki, o batalyonda olan döyüşçü-

- Hələ 1988-ci ilin oktyabr ayında ermənilər Xankəndi yaxınlığındakı Dovşanlı kəndinin camaatını oradan çıxardılar. O insanlar gəlib bizim peşə məktəbinin yataqxanasına sığınmışdılar. Uşaqların üzvlərində yaralar var idi, erməni vəhşiləri onların üzvlərini siqaretlə yandırmişdilər. Həmin il noyabrın 24-də isə Qubadlının Eyvazlı kəndini yerləyəkən etmişdilər. 1989-da hökumət tərəfindən Ağdamda, Qarabağda insanların evlərindən silahlarını yığıldı. O cümlədən topar var idi, onları yığıb aparıb verdilər ermənilərə. Biz bütün bu hadisələrin içində iddik və düşündük ki, belə davam edə bilməz, özümüz silahlanmağa başladığımız. Müharibənin ilk günündən kimin neyi vardısı - tir tüfəngi, təkülə, qoşalülə götürüb düşmənin qarşısına çıxdı. Sonralar avtomat və pulemyotlardan istifadə etməyə başladığımız. Və ilk dövrdə bu silahları da öz pulumuzla sovet ordusunun müxtəlif hərbi hissələrindən ələsi olurduq. Birlikdə döyüşdüyümüz oğulların bir çoxu hərbi təlim görməmişdi, əsgəriyyə belə gəlməmişdi. Əvvəlcə Ağdam Mexanikləşdirmə Texnikumunun hərbi müəllimi mayor İsmayıl Şirinov və Ağdam Marif Şöbəsinin inspektoru mayor Mustafa Əliyevlə birlikdə 50 sayılı orta texniki peşə məktəbinin idman meydançasında onlara hərbi təlim keçməli olduq.

1991-ci ildə ilk dəfə Şirin Mirzəyevi dəvət etdik. O, oktyabrın 4-də 50 nömrəli peşə məktəbində 700-dən çox müllə əhalini hərbiyyə qeydə aldı. Şirin Mirzəyev özü də briqada komandiri oldu. Də-mək olar ki, o batalyonda olan döyüşçü-

Bu millətli qarşını kündür almaq qeyri-mümkündür

- 1988-ci ildə Qarabağdakı hadisələrə qarşı etirazlara çıxdıq. O zaman biz Ağdamdan Xankəndiyə yürüş edəndə insan seli var idi. Əlində taxta, şlanq olan uşaqlar da bizə qoşulmuşdu. Onları qaytarmaq istədim. Bir uşaq dedi ki, "Əkbər

lərin 80 faizi mənim tələbələrindən ibarət idi, Sənən da onlaraydı. 1992-ci il martın 21-də isə Eldar Bağirovun adını daşıyan 845 sayılı 790 nəfərlik batalyon yaratdıq, ona Allahverdi Bağirov rəhbərlik edirdi. Bu batalyonda da mənimlə birlikdə digər oğlanlarım Sarvan və Kənan da vuruşdu... O illərdə bu batalyonla birlikdə çoxlu sayda uğurlu əməliyyatlar da keçirdik, amma o vaxt bizimlə tək ermənilər yox, beynəlxalq terrorçu quruplar da vuruşdu...

"Səngər gündəliyi" nə həkk olunan acı günlər

Komandir Əkbər Rüstəmov müharibə meydanında həm düşmənlə qarşıb, həm də imkan tapdıqca müllə "səngər gündəliyi"ni yazırdı (bu gündəlikdə yazılanlardan kitablara çevrildi, onlardan biri isə ötan il təqdimatı olan "Vətən" kitabı oldu). Xocalı soyqırımının yaşandığı müsibəti Əkbər müəllim ürkə ağrısı ilə anbaan gündəliyinə həkk etmişdi. Əkbər müəllim yazırdı ki, o gün erməni-şöket hərbi birləşmələrinin Xocalıya hücum xəbəri Ağdama bir anda yayılmışdı.

Düşmən dinc, silahsız, əliyalın xalqa divan tutmuşdu. Xocalılılara kömək lazım idi. Kimin ayağı yer tutdusa, Şelliyə - cəbhə xəttinə yollanırdı. Bu vaxt Allahverdi Bağirovun dəstəsi sağdan, Əkbər müəllimin dəstəsi isə soldan hücumu keçərək düşmənin fikrini yayındırır, xocalılıları xilas etmək üçün irəli atılırdı. O zaman düşmən mühasirəsini yaraaraq güllələrin dolu kimi yağdığı ərazidən yaralı insanları çıxarmağa başlayırdılar. Mantar dağının ətəyində dayanan avtobuslar, köməyə gələn xüsusi maşınlar yarılları və digər insanlar Ağdamda daşıyırdılar. Bu proses bir neçə saat davam edirdi... Bu sayədə yüzlərlə xocalılı ölmün əlindən alınır...

O müsibəti vaxtda komandir Əkbər ayağından yaralanır və kontuziya alır. 1994-cü il yanvarın 3-də ikinci dəfə kontuziya alır. Amma onu heç bir fiziki yara Xocalı faciəsi zamanı üreyinə, qüruruna vurulan yara qədər ağrıtmır... Xocalı qırğınında yaşanan tükürpədi-ci dəhşətlərin şahidi olan Əkbər Rüstəmov ele həmin gün papağını başından götürüb tullayır... Ta ki, Vətən müharibəsində zəfər qaldığımız o böyük gün, Şuşanın azadlıq gününə qədər bir daha başında papaq gəzdirmir...

Əkbər Rüstəmovun dəstəsi düşməndən qısa almaq, Xocalıda əsir düşən insanları xilas etmək üçün cəsərlə zirehli texnikası, böyük artilleriya qüvvəsi olan düşmənin üzünə hücumu keçir. Dağıq məlumatları olur ki, bütün girovaları Əsgəranda saxlayırdılar. Buna görə də martın 6-da ora böyük miqyaslı hücum planlaşdırılırdı. O zaman hamısı - Allahverdi Bağirovun, Fred Asifin dəstəsi Əsgərana girirlər, amma düşməne kömək gəldiyi üçün artıq gücləri çatmır. Sursatları bitir, yaralıları da çox olduğu üçün bir az geri çəkilməli olurlar...

Buna baxmayaraq, heç bir vaxt döyüşdən əl çəkmirlər. Hətta 1992-ci ilin 12 iyununda yüngül silahlarla 2 saat 40 dəqiqəyə 5 kəndimizi - Aranzəminli, Pırcamalı, Naçxıvanı, Ağbulağı, Dəhrizi ermənilərdən azad edərək, düz 84 gün orada mövqe tuturlar.

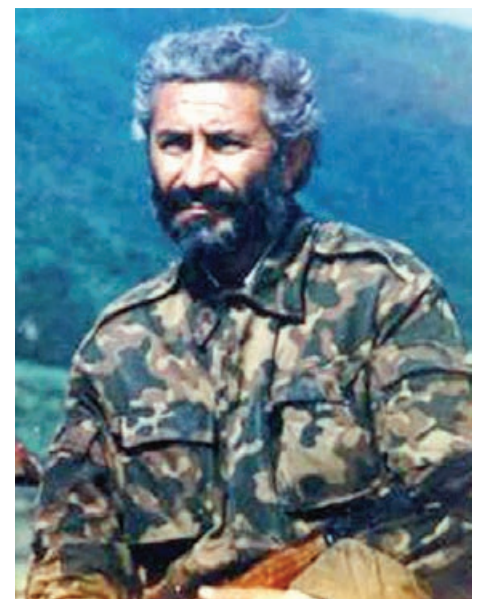
Əkbər müəllim deyir ki, bu qan-qadın içərisində 3 oğlu ilə bərabər vuruşdu, amma bir dəfə də olsun xəyalından keçirməyib ki, övladlarını döyüşdən uzaqlaşdırın.

"Təkcə Əsgəranda olan döyüş zamanı istər-istəməz anıdan beynimdən belə bir fikir keçdi ki, görəsən oğlanlarım Sarvan, Sənən, Kənan hansı tərəfdədir, bərdən başlarına bir iş gələr... Amma ele o anda bütün tələbələrım gözümün önünə gəldi və özümü qınadım ki, "meger onlar hamısı sənin balan deyilmi?!", - deyir Əkbər müəllim.

Dünya yığıldı

- 1992-ci il mayın 15-də isə batalyonumuzdakı dəllək Rəşid gəlib mənə dedi ki, "Sənən yaralanıb, məsciddədir, gedək". O, çəsarəyə xəstəxana əvəzinə məscid demədi. Dərhal başa düşdüm ki, vəziyyət nə yerdədir... Ele o an dünyam yığıldı...

Sonra daha bir ağır zərbə aldım... Ağdamı itirdim. Ötən bu illər ərzində yadıma düşəndə ki, Qarabağın dilbər guşəsi Ağdamın hər qarışı uğrunda gedən qanlı döyüşlərdə iştirak etmişəm, torpağında, daşında sürünməkdən dizlərimin dərisi gəlib, lakin mənə asılı olmayan səbəblər üzündən həmin torpaqda yağı-

ya verilib, üreyim sinəmdən çıxmaq də-rəcəsinə gəlirdi. İllərlə bu sarsıntı içində davam etdi. O döyüşlərdə mənimlə vuru-b-yıxan eoloğullarımız bir-bir gəlib ke-cirdi gözələrimin önündən... Azadlıqsevər şəhid Eldar Bağirov, həkim Nizami Şükürov, Rüstəm Hacıyev, çiyin-çiyinə Xo-calı uğrunda döyüşdüyüm Allahverdi Ba-ğirov, Qarın Vahid, Barat Quliyev, Mü-bariz İbrahimov, Nazim Səfərov, Şahbaz İbrahimov... daha kimlər, kimlər...

Bu cür dözlüməz ağrıları, itkilərlə yaşamaq meğər asan idimi?!

Döze bildirdim, Ağdamı görmək üçün səngərə gedirdim, oradan doğulub böyüdüyüm doğma diyara baxırdım... Nəvələrimi də özümə aparırdım, uzaq-dan onlara Ağdamın kəndlərini, özünü göstərdim, vuruşduğum yerləri nişan verirdim...

"Bildirdim ki, o torpaqlara üzuağ dönəcəyik"

- Onu da deyim ki, heç zaman ümidi-mi, inanamı itirməmişdim. Bildirdim ki, gec-tez o diyarı azad edəcəyik, o torpaqlara üzuağ dönəcəyik, əvvəlki toy-büsəti bərpa edəcəyik...

2020-ci il sentyabrın 27-də Erməni-stanın növbəti təcridatından sonra Vətən müharibəsi başlayanda Qazanlıya yola düşdüm. Orada vəziyyəti şəxsən müşahidə etdim və ordumuzun gücünə, qüdrətinə tam arxayın oldum. Dövlət başçısı İlham Əliyevin cəsəretli, qətiyyəti xalqımızda misilsiz mübarizə aparmaq əzmi yaratdı. Azərbaycan Ordusu vahid komandanlıq altında, şücaətlə vuruşur, müasir döyüş taktikası tətbiq edirdi. Düşmən bunu gözlemirdi. Onların fikri ötan əsrin doxsanncı illərinə gətmişdi. Amma ermənilər ordumuzun gücünü, qüdrətini qarşısında aciz qaldılar, baş əyildilər...

Dövlət başçımız İlham Əliyevin qətiyyəti, əzmi, diplomatik arenadakı möhtə-şəm fəaliyyəti Azərbaycanca böyük qələ-bə bəxş etdi. Bu zəfər yuzminlərlə mə-curi köçkünlü doğma torpağına qovuşdur-du, həsrətimizə son qoydu. Mən də əbe-di olaraq doğma Ağdamıma, o torpaqda uyuyan oğlunun ruhuna qovuşdum...

Azadlığından sonra 4 dəfə Ağdamı zi-yarətə gətmişəm. Açığını deyim ki, Ağdamın ilk giroçəyinə ayaq basanda şok və-ziyətləndim oldum. Baxmayaraq ki, döyüş-lər zamanı da görmüşdüm, bildirdim ki hər yer dağıldı, amma bu dərcədə vəhşilik edildiyini təsəvvürümə gətirmirdim. Ağ-dam yerləyəkən edilib. Bu gördüklərim Karl Marksın ermənilər haqqında dediyi bir fikri yadıma sald: "İnsana erməni de-mək olar, amma erməniyə insan demək olmaz". Doğrudan da, bu fikirlər ni dinlə-ri, mə imanları olan xeste təfəkkürlü er-məni barbarlarının əsi simasını izah edir...

Təzliklə Ağdam yenidən dirçələcək, qurulacaq, öz əzəmətinə bərpa edəcək, əvvəlkindən də gözəl olacaq... Lakin onu da bilirm ki, bir daha bizim nəslin yaddaşına silinməz izlərlə həkk olunan, 29 ilin əvvəlindəki nə o Ağ-dam olacaq, nə də o ağdamlılar... Biz yalnız xatirələrimizdə o Ağdamı gədə, o ağdamlılarla görüşə biləcəyik...

...Budur, artıq Əkbər müəllim yeni-dən Ağdamda, Həzi Aslanov küçəsində yerləşən öz evindədir. Məsumə xanımın süzbü gətirdiyi pürəngi çaydan içə-içə "ömür gündəliyi"ne növbəti qeydini edir... Bərdən qulağına həyətəki armud ağacının altından tar səsi gəlir, Sənən-dir, "Qarabağ şikəstəsi"ni ifa edir...

Və o, gözələrinin yumub ruhen şikəste-nin ahənginə qoşulur, sürətlə illərin o üzündə olan xoşbəxt Ağdamlı çağlarına qayıdır...

Yasəmən MUSAYEVA, "Azərbaycan"